

ZNAČAJ DOKUMENTARNOG AKREDITIVA I RAZGRANIČENJE U ODNOSU NA DRUGE POSLOVE MEĐUNARODNOG BANKARSKOG PRAVA

REZIME: U radu se analizira međunarodni dokumentarni akreditiv i njegova uloga u međunarodnoj trgovini. Pojavom međunarodne trgovine i sve većoj udaljenosti nalogodavca (kupca ili uvoznika) i korisnika akreditiva (prodavca ili izvoznika), dolazi se do potrebe zaštite kako jedne, tako i druge strane u poslovanju. U odnosu na ostale pravne institute u bankarskom poslovanju najčešću upotrebu ima međunarodni dokumentarni akreditiv jer pored instrumenta plaćanja ima i ulogu obezbeđenja potraživanja. Pravni odnosi u akreditivu su regulisani Zakonom o obligacionim odnosima.

Ključne reči: *bankarsko poslovanje, dokumentarni akreditiv, dokumentarni inkaso, bankarska garancija*

Uvod

Međunarodni dokumentarni akreditiv predstavlja instrument plaćanja, ali i sredstvo obezbeđenja potraživanja. Kako se bankarski poslovi dele na aktivne (gde je banka u ulozi poverioca), pasivne (banka je u ulozi dužnika) i neutralne (banka pruža određene usluge), dokumentarni akreditiv spada u grupu neutralnih bankarskih poslova, za čije obavljanje banka ima pravo na proviziju. Bankarski poslovi pripadaju grupi poslova pravnog prometa i zbog toga se i na bankarske poslove primenjuju opšta načela i principi, koja su zajednička za sve poslove pravnog prometa. Bankarski poslovi su osnovni pravni oblici regulisanja novčane cirkulacije u jedinstvenom novčanom

* Doktorand, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu, Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu, e-mail: jovana_mastilovic@yahoo.com

sistemu, kao i u okvirima jedinstveno kreditno-moneterane politike naše zemlje.¹ Svi bankarski poslovi imaju određene specifičnosti, a to je da se sastavljaju po unapred pripremljenim i sastavljenim tipskim i standardnim ugovorima ili po opštim pravilima poslovanja bankarske organizacije, to znači zaključivanje poslova adhezionim putem. Jedna od ugovornih strana je uvek bankarska organizacija i ugovori su validni samo ako su sastavljeni u pismenom obliku. Bankarski poslovi su pravni poslovi koji se zaključuju između bankarskih organizacija u vezi sa pravnim prometom novca i obavljanjem privrednih usluga sa novcem.

Međunarodni dokumentarni akreditiv predstavlja najznačajniji oblik u međunarodnom poslovanju, ali dobija i sve veći značaj u domaćem platnom prometu. U domaćem platnom prometu uređen je Zakonom o obligacionim odnosima, dok se na međunarodnom planu primenjuju Jednoobrazna pravila i običaji za dokumentarne akreditive koje je utvrdila Međunarodna trgovinska komora u Parizu, prvi put 1933. godine.² Dokumentarni akreditiv je nastao kao potreba za zaštitom interesa izvoznika i uvoznika. Pravni instituti koji takođe, štite učesnike u obavljanju ugovornih obaveza i predstavljaju sigurnost za ispunjenje ugovora su dokumentarni inkaso, bankarska garancija, bankarska doznaka.

Pojam i osobine dokumentarnog akreditiva

U poslovanju privrednih subjekata sve su izraženije tendencije modernizacije i harmonizacije pravila o međunarodnom poslovanju.³

Od postojanja međunarodnog poslovanja i trgovine, postoje rizici koje snose i kupac i prodavac. Najsigurniji sistem trgovine je bio „licem u lice” kada je postojala istovremena razmena novca i robe. Međutim kako dolazi do širenja trgovine na tržišta različitih država, pa i kontinenta dolazi do sve većeg rizika u poslovanju. Kako bi međunarodna trgovina protekla uspešno na zadovoljstvo obe strane neophodno je da postoje određena sredstva obezbeđenja.

Sredstva obezbeđenja predstavljaju pravna sredstva pomoću kojih se obezbeđuje ispunjenje određenih obaveza. Dokumentarni akreditiv predstavlja

¹ Carić, S. et al., (2011). Privredno pravo, Novi Sad, Privredna akademija, str. 261.

² Bejatović, M., (2008). Bankarsko pravo i hartije od vrednosti, Novi Sad, Privredna akademija, str. 122.

³ Milosavljević, J., (2017). Evropska ekonomska interesna grupacija (EEIG) – oblik povezivanja privrednih subjekata država Evropske unije, *Pravo – teorija i praksa* 34 (7-9), str. 50.

kako instrument plaćanja tako i obezbeđenje potraživanja i spada u neutralne bankarske poslove.

Bankarski poslovi su osnovni pravni oblici regulisanja novčane cirkulacije u jedinstvenom novčanom sistemu, kao i u okvirima jedinstvene kreditno-moneterane politike Republike Srbije.⁴ Značajno za ovo poslovanje u kojima je uvek jedan subjekt banka jeste da su svi poslovi u pismenoj formi i da svi poslovi imaju veze sa pravnim prometom novca i obavljanjem privrednih usluga sa novcem.

Termin akreditiv potiče od latinske reči „*accreditivum*” i označava punomoćje, što znači da u akreditivnom poslu banka vrši plaćanje za račun nalogo-davca.⁵ Prvi put je upotrebljen pod nazivom „putničko kreditno pismo” koje su izdavale banke u zapadnom svetu sa ciljem da svojim klijentima omoguće podizanje novčanih sredstava kod inostranih banaka.⁶ Ono bukvalno stvara obavezu akreditivnoj banci da isplati ugovorenu sumu novca koja pripada korisniku akreditiva. Najčešća upotreba je kada su kupac i prodavac u različitim zemljama ili na većim udaljenostima te je neophodno da postoji garancija za isvršenje tog posla.

Definicija akreditiva prema članu 1072 Zakona o obligacionim odnosima, koji govori o obavezi akreditivne banke i formi akreditiva, jeste da prihvatanjem zahteva nalogodavca za otvaranje akreditiva, akreditivna banka se obavezuje da će korisniku akreditiva isplatiti određenu novčanu sumu, ako do određenog vremena budu ispunjeni uslovi navedeni u nalogu za otvaranje akreditiva.⁷

Dokumentarni akreditiv je ugovor, kojim se banka, izdavalac akreditiva, obavezuje da korisniku akreditiva isplati iznos iz akreditiva, da preuzme obavezu za odloženo plaćanje i plati na dan dospeća, ukoliko korisnik u ugovoreno vreme izvrši prezentaciju urednih akreditivnih dokumenata.⁸

U pravnoj teoriji akreditiv se definiše kao skup pravnih odnosa u kojima banka po nalogu svog komitenta i u skladu sa njegovim instrukcijama,

⁴ Carić, S. op. cit. str. 261.

⁵ Jankovec, I., (1999). Privredno pravo, Beograd, str. 592.

⁶ Delimedac, M., (2014). Dokumentarni akreditiv i elektronsko bankarstvo, *Ekonomski izazovi* 3 (5), str. 66-78.

⁷ Kozar, V., Aleksić, N., (2015). Akreditiv kao uslužni bankarski posao i obezbeđenje potraživanja, Mićović, M., Usluge i zaštita korisnika - zbornik radova, Kragujevac, Pravi fakultet univerziteta u Kragujevcu, str. 267-296.

⁸ Đukić Mijatović, M., (2016). Privremene funkcije dokumentarnog akreditiva, (urednik) Mićović, M., Usluge i uslužna pravila - zbornik radova, Kragujevac, Pravni fakultet univerziteta u Kragujevcu, str. 256-268.

vrši plaćanje korisniku, bez ikakvih uslova ili ako korisnik ispuni određene uslove.⁹

Iako akreditivu predhodi postojanje kupoprodajnog ugovora i izdavanje naloga za njegovo otvaranje od strane klijenta banke, koji je u stvari kupac u predhodnom ugovoru, treba naglasiti da je akreditiv potpuno samostalan i nezavistan pravni posao.¹⁰

Subjekti i pravni odnosi kod akreditiva

Osnovne karakteristike dokumentarnog akreditiva su samostalnost i nezavisnost. Iz takvog stava proizilazi da su svi učesnici u dokumentarnom akreditivu pravno nezavisni i samostalni. Učesnici u dokumentarnom akreditivu su nalogodavac, akreditivna banka koja otvara akreditiv, korisnik akreditiva, a u nekim slučajevima ukoliko je potrebno tu je i četvrti učesnik – korespondentna banka koja se nalazi u mestu korisnika akreditiva. Pravne odnose delimo na unutrašnje i spoljašnje u odnosu na to koji od subjekata učestvuju u tom odnosu.

Prvi odnos je između nalogodavca i korisnika akreditiva. Ovaj pravni odnos nastaje iz pružanja usluga ili prodaje robe i predstavlja osnovni pravni posao. U praksi se najčešće govori o ugovoru u međunarodnoj trgovini i on je razlog za otvaranje dokumentarnog akreditiva. U pravnom odnosu između nalogodavca i korisnika akreditiva jedna strana se obavezuje da će izvršiti plaćanje za poslatu robu i otvoriti akreditiv u korist druge strane.

Drugi pravni odnos je između nalogodavca i akreditivne banke. Ovaj pravni odnos spada u prvu grupu unutrašnjih pravnih poslova. Lica koja učestvuju u ovom pravnom odnosu jesu nalogodavac ili kupac koji je po osnovu predhodnog ugovora sklopio posao sa prodavcem ili izvoznikom. Po osnovu ugovora, on ima obavezu plaćanja za robu ili usluge prema korisniku akreditiva. Podnosi zahtev za otvaranje akreditiva kod banke, sa svom neophodnom dokumentacijom i popunjavanjem naloga koji dobija od strane banke. Drugo lice je uvek banka, osim u posebnim slučajevima koji su retki zato što je Zakonom o obligacionim odnosima jasno određeno da akreditive mogu da otvaraju samo banke. Lice koje otvara akreditiv, bilo da je pravno ili fizičko lice na taj način postaje klijent banke i neophodno je da obezbedi pokriće, bilo iz ličnih sredstava ili uzimanjem kredita kod banke, za ispunjenje posla koje je predviđeno akreditivom.

⁹ Micović, M., (2010). Privredno pravo, Kragujevac, str. 512.

¹⁰ Carić, S. op. cit. str.277

Treći pravni odnos je između banaka, sa jedne strane akreditivna, a sa druge strane korespodentna banka. Nakon otvaranja akreditiva, banka ima obavezu da korisnika akreditiva obavesti o otvaranju istog i da mu isplati ugovorni iznos. Najčešće to radi posredstvom druge banke koja se nalazi u državi korisnika akreditiva, ukoliko je reč o međunarodnom dokumentarnom akreditivu. Banke zaključuju posebne sporazume sa određenim bankama u zemljama u kojima treba da izvrše naloge. Sporazumom o međusobnoj saradnji u izvršenju naloga za plaćanje između banaka uspostavlja se poslovni korespondentski odnos, a takva banka dobija ulogu korespodentne banke.¹¹ Ukoliko u ugovoru odnosu između nalogodavca i korisnika akreditiva nije definisano koja banka će imati ulogu korespodentne banke, akreditivna banka može u dogovoru sa korisnikom akreditiva ili sama da donese odluku preko koje banke će se realizovati akreditivni posao.

Četvrti pravni odnos je između banke i korisnika akreditiva. Ovo je ujedno i završni korak u akreditivnom poslovanju, gde jedna strana odnosno, banka ima obavezu da isplati korisnika akreditiva, a on ima pravo potraživanja novčanih sredstava iz ugovora. Korak koji predhodi isplati novčanih sredstava jeste predaja dokumentacije od strane korisnika akreditiva kojom se dokazuje da su ugovorne obaveze sa njegove strane ispunjene. Nakon izvršenog posla i isplate akreditivnog iznosa od strane banke prema korisniku akreditiva, banka je dužna da svom nalogodavcu vrati dokumentaciju koju je primila.

Banka se oslobađa obaveze plaćanja akreditivnog iznosa ako je zbog više sile (sankcija Saveta bezbednosti OUN) došlo do prekida njenog poslovanja i likvidnosti. Rok zastarelosti za ostvarivanje potraživanja korisnika akreditiva prema akreditivnoj banci iznosi tri godine.¹²

Dokumentacija i tok realizacije međunarodnog dokumentarnog akreditiva

Kako bi se podneo zahtev za otvaranje dokumentarnog akreditiva, neophodno je da postoji ugovor koji predhodi ovom pravnom institutu. Taj ugovor je sačinjen između prodavca i kupca o prodatoj robi ili pružanju usluga. Nakon ovog koraka kupac daje nalog svojoj banci da otvori akreditiv u korist prodavca odnosno, korisnika akreditiva. Kada je prodavac obavešten o otvaranju akreditiva neposredno ili posredno preko avizirajuće banke, šalje dokumenta banci kod koje je akreditiv stavljen na

¹¹ Laušević, Lj., (2008). Spoljnotrgovinsko poslovanje i instrumenti plaćanja, Valjevo, str. 74.

¹² Bejatović, M., op. cit. str. 127.

korišćenje. Prilikom slanja dokumentacije, svu odgovornost oko slučajnih kašnjenja ili gubljenja dokumentacije snose prodavac i kupac, a ne banke. Prvi mogući slučaj je kada prodavac šalje dokumentaciju do banke, a drugi slučaj na kraju kada kupac preuzima dokumentaciju od banke, iako je banka šalje svu odgovornost snosi kupac. Veoma je važna preciznost i tačnost prilikom podnošenja dokumentacije, koja mora da odgovara zahtevima prilikom otvaranja akreditiva. Prema članu 1080. Zakona o obligacionim odnosima „Banka je dužna da ispita da li su dokumenti u svemu saobrazni zahtevima nalogodavca.”¹³ Banka nije dužna da izvrši plaćanje po akreditivnom ugovoru, a može i da odbije zahtev ukoliko nije ispoštovana cela procedura oko predaje dokumentacije. Takođe, banka nije odgovorna za neurednu, nedovoljnu ili netačnu dokumentaciju koja se predaje prilikom otvaranja akreditiva. Dostava dokumenata koji predstavljaju dokaz o transportovanoj robi od strane prodavca, moraju biti dostavljena banci ne kasnije od 21 dana, od dana nakon poslate robe.¹⁴ Ovaj vremenski period je bitno ispoštovati i u slučaju kupca, koji želi da mu roba stigne u dogovoreno vreme, i u slučaju prodavca koji želi da što pre naplati poslatu robu. Veliku ulogu imaju stvarno-pravne hartije od vrednosti odnosno transportna dokumenta kao što su konsoman, tovarni list, skladištnica, na osnovu kojih korisnik akreditiva stiče pravo da od banke zahteva isplatu akreditivnog iznosa. Ukoliko lice od strane banke, koje je zaduženo za pregled dokumentacije napravi neki propust u pregledu dokumentacije, banka gubi pravo prigovora i mora da odgovori na zahtev akreditivnog ugovora. Tek nakon prikupljene dokumentacije i detaljne kontrole iste, ukoliko se pokaže da odgovara stvarnom stanju poslate robe prema dogovoru iz kupoprodajnog ugovora, koji je predhodio akreditivnom poslu, akreditivna banka predaje dokumenta kupcu i vrši naplatu potraživanja po unapred utvrđenim uslovima. U poslednjem koraku kupac predaje dokaz o izvršenom plaćanju prevozniku kako bi mu on predao robu.

Sličnosti i razlike između dokumentarnog akreditiva i bankarske garancije

Sredstva obezbeđenja predstavljaju pravna sredstva pomoću kojih se obezbeđuje ispunjenje određenih obaveza. Zbog postojanja rizika u svakom

¹³ Zakon o obligacionim odnosima, *Sl. list SFRJ*, br. 29/78, 39/85, 45/89 - odluka USJ i 57/89, *Sl. list SRJ*, br. 31/93 i *Sl. list SCG*, br. 1/03 - Ustavna povelja.

¹⁴ Laušević, Lj., op. cit. str. 134.

dužničko-poverilačkom odnosu poverilac nastoji da bude što sigurnije obezbeđeno izvršavanje dužnikovih obaveza. Davalac obezbeđenja se obavezuje da na sebe preuzme štetne posledice koje mogu nastati neizvršenjem ili neurednim izvršenjem dužnikovih obaveza, pa se zbog toga posao obezbeđenja mora zaključiti pre nego što štetne posledice nastupe ili dok postoji neizvesnost u pogledu nastupanja štete.¹⁵

U pravnoj teoriji i poslovnoj praksi se izrazu „bankarska garancija” daju različita značenja. Najčešće se bankarska garancija izjednačava sa jemstvom građanskog prava, iako između ova dva sredstva obezbeđenja postoje značajne razlike.¹⁶ Naime, ugovorom o jemstvu se jemac obavezuje da će ispuniti punovažnu i dospelu obavezu glavnog dužnika ako je ovaj ne ispuni, dok, međutim, banka garant ne preuzima obavezu da će ispuniti neispunjenu obavezu dužnika iz osnovnog ugovora, nego svoju sopstvenu obavezu koja proizilazi iz bankarske garancije kao samostalnog pravnog posla. Prema članu 1083 Zakona o obligacionim odnosima bankarskom garancijom se obavezuje banka prema primaocu (korisniku) da će mu za slučaj da mu treće lice ne ispuni obavezu o dospelosti izmiriti obavezu ako budu ispunjeni uslovi navedeni u garanciji.¹⁷

Iz ove zakonske definicije proizilazi prvo, da u garancijskom poslu učestvuju najmanje tri lica, između kojih se zasnivaju tri pravna odnosa i drugo, da je banka dužna da isplati garantni iznos ako dužnik iz osnovnog ugovora ne ispuni o dospelosti svoju ugovornu obavezu, a ostvare se za to i ostali uslovi navedeni u samoj garanciji. Pošto je iz pomenute zakonske odredbe izostavljena reč „punovažnost“ osnovnog ugovora, to upućuje na zaključak da se bankarskom garancijom pokriva ne samo rizik neizvršenja ugovora, nego i rizik njegove nepunovažnosti.¹⁸

Iz iznetog se zaključuje da su sličnosti između dokumentarnog akreditiva i bankarske garancije prvo u pogledu njihovog nastanka. Oba pravna instituta nastala su u međunarodnom prometu kao sredstvo obezbeđenja kojim se garantuje uspešna realizacija nekog ugovora koji im predhodi. Nastali su usled potrebe smanjenja rizika za neizvršenje dužnikovih obaveza i usled nepoverenja privrednih subjekata ili banke ukoliko nije u mogućnosti da izvrši proveru boniteta privrednih subjekata. I dokumentarni akreditiv i bankarska

¹⁵ Hadžić, M., (2007). Bankarstvo, Beograd, Univerzitet Singidunum, str. 296.

¹⁶ Barać S., Stakić B., Ivaniš M., (2003). Praktikum za bankarstvo i finansije, Beograd, str. 305.

¹⁷ Hadžić M., op. cit. str. 297.

¹⁸ Barać S., Stakić B., Ivaniš M., op. cit. str. 306.

garancija su nezavisni i samostalni pravni instituti u odnosu na ugovore koji im predhode.

Osnovna razlika između ova dva pravna instituta ogleda se u izvršenju njihovih funkcija. Dokumentarni akreditiv je instrument plaćanja i obezbeđenja potraživanja, dok je bankarska garancija instrument obezbeđenja. Dokumentarni akreditiv predstavlja način na koji će roba ili usluge iz predhodnog ugovora biti plaćene, dok će se bankarska garancija aktivirati samo ukoliko to bude neophodno tj. ukoliko se obaveze iz predhodnog ugovora ne izmire. Dokumentarni akreditiv se odnosi samo na ispunjenje novčanih obaveza ugovornih strana, dok je uloga bankarske garancije šireg karaktera i novčanog i nenovčanog.

Sličnosti i razlike između dokumentarnog akreditiva i dokumentarnog inkasa

Dokumentarni inkaso spada u grupu neutralnih bankarskih poslova, što znači da je uslužni posao banke za koji ona uzima proviziju. U poslovnoj praksi veliki značaj imaju Jednoobrazna pravila za inkaso, koja je utvrdila Međunarodna trgovačka komora u Parizu 1956. godine, a naša država je prihvatila sve redakcije ovih Jednoobraznih pravila.¹⁹ Na nacionalnom nivou dokumentarni inkaso regulisan je samo u Grčkoj. Kod dokumentarnog inkasa banka preuzima obavezu da po nalogu i za račun svog komitenta (prodavca), naplatiti noćano potraživanje, koje ovaj ima prema trećem licu (kupcu), uz istovremenu predaju određenih dokumenata dok se komitent obavezuje da će za to banci platiti proviziju.²⁰

Sličnosti se ogledaju po njihovoj pravnoj prirodi, i ugovor o dokumentarnom akreditivu i ugovor o dokumentarnom inkasu predstavljaju ugovor o nalogu. Nisu nastali zakonodavnim odnosno, normativnim putem, nego su proizvodi međunarodne trgovačke i bankarske prakse.

Razlika između dokumentarnog inkasa i dokumentarnog akreditiva je u tome što kod prvog pravnog instituta klijent preko banke potražuje i vrši naplatu od dužnika, koji nije u pravnom odnosu sa tom bankom, a kod drugog pravnog instituta klijent plaća dug preko banke. Osnovna razlika između ova dva

¹⁹ Bejatović M., op. cit. str. 116.

²⁰ Bejatović M., Dukić-Mijatović M., (2011). Berzansko pravo, Novi Sad, Privredna akademija, str. 136.

pravna instituta je u tome što dokumentarni akreditiv predstavlja prvenstveno sredstvo plaćanja, a dokumentarni inkaso sredstvo naplate potraživanja.

Sličnosti i razlike između dokumentarnog akreditiva i bankarske doznake

Bankarska doznaka predstavlja najstariji instrument plaćanja, koji se i danas koristi. Jedan je od najpogodnijih instrumenata plaćanja zbog brzine, malih troškova, male banične provizije.²¹ Spada u neutralne bankarske poslove, gde banka za obavljanje svog posla naplaćuje proviziju. Bankarske doznake se najčešće koriste za avansna plaćanja, manje međunarodne poslove, kao i u domaćem robnom plaćanju. Svrha bankarske doznake jeste da banka po nalogu komitenta (dužnika) izmiri njegovo dugovanje prema pravnom ili fizičkom licu, neposredno ili posredno preko druge banke.

Bankarska doznaka na međunarodnom planu regulisana je međunarodnim poslovnim običajima, a u našem pravu Zakonom o deviznom poslovanju i Odlukom Guvernera Narodne banke Srbije o uslovima i načinu obavljanja platnog prometa sa inostranstvom. Zajedničke karakteristike dokumentarnog akreditiva i bankarske doznake jeste da su instrumenti međunarodnog platnog prometa, a u realizaciji se angažuju najmanje dve poslovne banke. Dokumentarni akreditiv predstavlja znatno složeniji pravni posao od bankarske doznake i podrazumeva veći stepen angažovanosti banke, koja u realizaciji dokumentarnog akreditiva snosi i veće rizike.

Zaključak

Na osnovu predhodnog izlaganja iznosi se zaključak da akreditiv ima značajnu ulogu međunarodnom poslovanju. Zahvaljujući njegovoj upotrebi učesnici u međunarodnom poslovanju obavljaju svoje poslove uz veću sigurnost na zadovoljstvo obe strane, jer on predstavlja značajan instrument plaćanja, a tako i obezbeđenje potraživanja.

U međunarodnom poslovanju je uređen Jednoobraznim pravilima i običajima koji su prvi put uređeni od strane Međunarodne trgovinske komore u Parizu, 1933. godine, dok je u Srbiji uređen Zakonom o obligacionim odnosima.

Sam tok realizacije međunarodnog dokumentarnog akreditiva predstavlja veoma složen proces, u kojem učestvuje veći broj učesnika. Kako bi

²¹ Bejatović M., op. cit. str. 114.

uspešno bio realizovan nepochodno je da svaki od učesnika ozbiljno pristupi ispunjavanju svog dela posla. Veoma bitna stavka je dokumentacija i pristup pregleda dokumentacije od strane banke. Da bi realizovao posao o dokumentarnom akreditivu dokumentacija mora biti podneta na vreme, detaljno pregledana od strane banke i da ispunjava sve ugovorne uslove.

Analizom poslova međunarodnog bankarskog prava i robnog prometa stiče se zaključak da imaju značajnu ulogu kako sa mikro tako i sa makro aspekta. Dokumentarni inkaso više se pojavljuje u poslovnim odnosima zasnovanim na međusobnom poverenju. Bankarska garancija je značajna kao instrument obezbeđenja plaćanja. Bankarska doznaka je najčešće upotrebljiva u avansnim plaćanjima i ugovorima manjeg međunarodnog robnog prometa. Dokumentarni akreditiv preventivno predstavlja sredstvo plaćanja, kao i sredstvo obezbeđenja plaćanja. U obavljanju svih ovih poslova najznačajniju ulogu ima banka, bez koje ni jedan od poslova ne bi mogao uspešno i sa sigurnošću da se realizuje.

Mastilovic Jovana

PhD candidate at Faculty of Law for Commerce and Judiciary, Novi Sad

THE IMPORTANCE OF DOCUMENTARY CREDENTIALS AND DELIMITATION IN RELATION TO OTHER ACTIVITIES OF INTERNATIONAL BANKING LAW

A b s t r a c t

This paper discusses the international documentary credentials and its role in the international trade. The appearance of the international trade and the increasing distance of the principal (a buyer or importer) and the creditor's beneficiary (a seller or exporter) leads to the need to protect both of them

as well as the other parties in business. In comparison with other legal institutes in banking business, the most frequent use has the international documentary credentials because, beside being a payment instrument, it has the role of securing claims too. Legal relations in letters of credit are regulated by the Law of Contract.

Keywords: *banking operations, documentary letters of credit, documentary collection, the bank guarantee*

Literatura

1. Barać, S., Stakić, B., Ivaniš M., (2003). *Praktikum za bankarstvo i finansije*, Beograd, Univerzitet Singidunum
2. Bejatović, M., (2008). *Bankarsko pravo i hartije od vrednosti*, Novi Sad, Privredna akademija
3. Bejatović, M., Dukić-Mijatović, M., (2011). *Bankarsko pravo*, Novi Sad, Privredna akademija
4. Carić, S., et al., (2011). *Privredno pravo*, Novi Sad, Privredna akademija
5. Delimeđac, M., (2014). Dokumentarni akreditiv i elektronsko bankarstvo, *Ekonomski izazovi*, 3 (5), str. 66-78
6. Dukić Mijatović, M., (2016). Privredne funkcije dokumentarnog akreditiva, (urednik) Mićović, M., *Usluge i uslužna pravila – zbornik radova*, Kragujevac, Pravni fakultet univerziteta u Kragujevcu, str. 256-268
7. Hadžić, M., (2007). *Bankarstvo*, Beograd, Univerzitet Singidunum
8. Jankovec, I., (1999). *Privredno pravo*, Beograd
9. Kozar, V., Aleksić, N., (2015). Akreditiv kao uslužni bankarski posao i obezbeđenje potraživanja, Mićović, M., *Usluge i zaštita korisnika – zbornik radova*, Kragujevac, Pravi fakultet univerziteta u Kragujevcu, str. 267-296
10. Laušević, Lj., (2015). *Spoljnotrgovinsko poslovanje i instrumenti plaćanja*, Valjevo
11. Mićović, M., (2010). *Privredno pravo*, Kragujevac
12. Milosavljević, J., (2017). Evropska ekonomska interesna grupacija (EEIG) – oblik povezivanja privrednih subjekata država Evropske unije, *Pravo – teorija i praksa* 34 (7-9), str. 50-61
13. *Zakon o obligacionim odnosima, Sl. list SFRJ*, br. 29/78, 39/85, 45/89 - odluka USJ i 57/89, *Sl. list SRJ*, br. 31/93 i *Sl. list SCG*, br. 1/03 - Ustavna povelja